

STEPHEN KING

A HALÁLSORON

1932-ben történt, amikor még Cold Mountainban volt az állami fegyház. És természetesen a villamosszék is.

Az elítéltek vicceket faragtak róla, ahogy az emberek mindig is tették azokkal a dolgokkal, amelyek megrémítik őket, de nem tudnak elmenekülni előlük. Hívták Öreg Füstösnek vagy Nagy Kakaónak. Elménckedtek a villanyszámláról, meg Moores igazgatóról, aki ezen süti meg ősszel a hálaadásnapi vacsoráját, mivel a felesége, Melinda túl beteges a főzéshez.

De azoknak, akiknek tényleg bele kellett ülniük abba a székbe, gyorsan elszállt a viccelhetnékjük. Hetvennyolc kivégzést vezettem a Cold Mountainban töltött szolgálatom alatt (olyan szám ez, amelyet sohasem felejték el; még a halálos ágyamon is emlékezni fogok rá), és azt hiszem, a legtöbbjüket csupán akkor legyintette meg az igazság, amikor bokájukat odaszíjazták az Öreg Füstös tölgyfából készült vas-tag lábához. Ekkor döbrentek rá (látni lehetett a szemükben a kétségbeesést), hogy lábuk befejezte földi pályafutását. A vér még áramlik benne, az izmok még erősek, de akkor is vége; nem tesznek meg még egy mérföldet, nem táncolnak többet a házszentelőn. Az Öreg Füstös ügyfelei rájönnek, hogy haláluk boka felől közelít. Egy fekete selyemzsákot húznak a fejükre, miután elmondták zavaros és nagyreszt

értelmetlen utolsó szavaikat. Állítólag az ő érdekükben történik, de én mindig arra gondoltam, inkább miattunk, hogy ne láthassuk a kétségbeesés iszonyú áradását a szemükben, amikor megértik, hogy ülve fognak meghalni.

Cold Mountainban nem volt külön siralomház, csak a másik négy tömbtől arrébb álló, náluk négyszer kisebb E blokk. Téglából épült, nem fából, borzalmas fémtetővel, amely úgy ragyogott a nyári napsütésben, mint egy haldokló szeme. Hat cella volt benne, három-három a széles folyosó két oldalán, mindegyik csaknem kétszer akkora, mint a másik négy épület zárkái, és mindegyik egyszemélyes, ami nagy luxus egy börtönben (különösen az volt a harmincas években), de a lakóik szívesen elcserélték volna őket a másik négy tömb bármelyik cellájára. Higgyék el, megtették volna.

Azokban az években, amikor tömbparancsnok voltam, a hat cella sohasem volt egyszerre foglalt, hála legyen Istennek ezért a kis szívességért. Legföljebb négyet töltöttek meg, fehérek, feketék vegyesen (Cold Mountainban nem ismerték a faji megkülönböztetést az élőhalottak között), ami önmagában is egy kis darab pokol volt. Volt köztük egy asszony, Beverly McCall. Fekete, mint a pikk ász, és olyan szép, mint a bűn, amelynek az elkövetésére maguknak sosem lenne elég kurázsijuk. Hat éven át tűrte a férje ütlegeit, de egyetlen napig sem tűrte, hogy megcsalja. Azon az estén, amikor rájött a csalásra, megvárta a szerencsétlen Lester McCallt – akit a haverjai (és feltételezhetően rendkívül rövid távú barátai) Figarónak hívtak – a borbélyműhely fölötti lakásukhoz vezető lépcső tetején. Megvárta, amíg

a férj félig levette a kabátját, aztán a betétes cipőjére ontotta a házasságtörő beleit. Ehhez Figaró egyik borotváját használta. Két nappal azelőtt, hogy bele kellett volna ülnie az Öreg Füstösbe, odahívott a cellájához, és azt mondta, álmában meglátogatta afrikai szellem atyja, és felszólította, dobja el rabszolganevét, saját szabad nevével haljon meg, ami úgy hangzik, hogy Matuomi. Az volt a kívánsága, hogy a kivégzési parancsban Beverly Matuomi néven szerepeljen. Úgy vélem, szellem atyja nem adott neki másik keresztnevet, vagy ha mégis, azt nem értette. Azt mondtam, rendben van. Ottani főnökösködésem éveiben megtanultam, hogy sohase tagadjam meg az elítéltek kívánságait, hacsak nem nagyon muszáj. Beverly Matuomi esetében amúgy sem számított. A kormányzó másnap délután három körül oda telefonált, közölve, hogy halálos ítéletét életfogytiglanra változtatták, amelyet a Grassy Valley-beli női fegyházban kell letöltenie – igen snassz, semmi fasz, mondogattuk akkortájt. Meg kell mondanom, boldog voltam, amikor láttam, hogy Bev kerek fara bal felé és nem jobbra távolodik az ügyeletes asztalától.

Harmincöt év múlva, vagy még később – legalább harmincötnek kellett lennie – pillantottam meg a nevét egy újság halálozási rovatában, egy kép alatt, amely csontos arcú fekete hölgyet ábrázolt, fehér hajfelhővel és a sarkoknál strasszkővel díszített szemüveggel. Beverly volt az. Élete utolsó tíz évét a gyászjelentés szerint szabadlábban töltötte, egyedül igazgatva Raines Falls kisváros könyvtárát. Tanított a vasárnapi iskolában is, és nagyon szerették abban a porfészekben. A KÖNYVTÁROS VÉGZETES SZÍVROHA-

MA, közölte a cím, amely alatt, kisebb betűkkel, mint-ha utólag jutott volna eszükbe, ez állt: *Több mint húsz év a börtönben gyilkosság miatt.* Csak a szeme, hatalmas, lángoló szeme a strasszdíszes szemüveg mögött, csak az nem változott. Még hetven-egynéhány éves korában is olyan asszony volt, aki sürgős szükség esetén nem habozna kikapni egy zsilettet a fertőtlenítős kék tokból. Föl lehet ismerni a gyilkosokat, még ha egy álmos kisváros öreg könyvtárosnőjeként végzik is. Legalábbis akkor, ha az ember olyan sok időt töltött közöttük, mint én. Csupán egyetlenegyszer támadtak kétségeim a munkámat illetően. Azt hiszem, éppen emiatt írom le mindezt.

Az E blokk közepének folyosóját fáradt citromzöld linóleum borította. Amit más börtönökben „utolsó mérföld”-nek hívtak, annak Cold Mountainban „halál sor” volt a neve. Azt hiszem, észak-déli irányban, elejétől végéig hatvan lépés volt a hossza. Az elején volt a sötétzárka. A végén egy T alakú elágazás. A bal oldal az életet jelentette – már ha életnek lehet nevezni azt, ami a napégette tornaúdváron zajlott, de sokan hívták annak; évekig ott töltötték a napjaikat, és semmi bajuk nem lett tőle. Tolvajok, gyújtogatók, szexuális bűnözők – beszélgettek, sétálgattak, apró-cseprő üzleteket kötöttek.

A jobb oldal – hát az más dolog. Először az irodámba került az elítélt (ahol ugyancsak zöld volt a szőnyeg, állandóan terveztem, hogy kicserélem, de valahogy mindig elmaradt), és elhaladt az íróasztalom előtt, amelyet balról az amerikai zászló, jobbról az állam zászlaja keretezett. A szoba túloldalán két ajtó volt. Az egyik egy kis WC-be nyílt, amelyet én és az E blokk őrsége (meg néha még Moores igazgató is)

használtunk; a másik egy raktárfélébe. Itt ért véget az utad, ha elindultál a halál soron.

Apró ajtó volt, le kellett hajtanom a fejemet, valahányszor beléptem rajta, John Coffeynek pedig szinte le kellett ülnie. Az ajtó mögött egy kis előtér, ahonnan három betonlépcső vezetett le a deszkapadlóra. Siralmas helyiség volt, fűtetlen és bádogtetős, mint a blokknak az a másik szobája, amelyhez hozzátoldották. Télen annyira hideg volt, hogy látszott a lehelet, nyáron majd’ megfulladtunk a melegtől. Elmer Manfred kivégzésekor – azt hiszem, ’30 júliusában vagy augusztusában volt – kilenc tanúnk ajult el.

A raktár bal oldalán megint az élet. Szerszámok (láncokkal összeviszva keretbe erősítve, mintha legalábbis puskák lennének, nem pedig ásók és csákányok), vasáru, vetőmag zsákszámra, a börtönkert tavaszi beültetéséhez, vécepapírral teli dobozok, raklapok, rajtuk felstószolva a lemezek, melyekből a börtönműhelyben gyártották a rendszámablákat, még meszeszacskók is, hogy ki lehessen jelölni a baseballrombuszt és a futballpályát. A bentlakók a Legelő nevű helyen játszottak, és az őszi délutánokat nagyon várták Cold Mountainban.

Jobbra ismét a halál. Maga az Öreg Füstös tulajdon mivoltában, egy deszkadobogón, a raktár délnyugati sarkában, tömzsi tölgyfa lábakon, széles tölgyfa karokkal, amelyek utolsó perceiket élő rémült emberek izzadságát szívták repedéseikbe, tetején a fémsapkával, amely rendszerint hetykén csüng a szék hátán, mint valami robotkölyök sityakja egy Buck Rogers-képregényben. Egy huzal vezetett ki belőle, a szék mögötti salakbeton fal tömített furatán keresztül.

A szék egyik oldalán galvanizált cinkvödör. Ha be-
lenéznek, egy szivacsorongot látnak, amelyet úgy
kanyarítottak ki, hogy pontosan illeszkedjék a fém-
sapkába. Kivégzések előtt beáztatják sós vízbe, hogy
jobban vezesse az áramot, amely végigfut a vezeté-
ken, át a szivacson, bele az elítélt agyába.